

Een moederloos veulen... Wat nu?

Een veulen opvoeden is specialistenwerk. Laat het dus over aan een merrie.

Elk jaar opnieuw verliezen enkele ongelukkige veulens hun moeder. Deze moederloze veulens werden vroeger vaak met de fles grootgebracht, maar nu bestaan er verschillende methoden om hen aan een pleegmerrie te koppelen (steeds in samenwerking met een dierenarts). Een veulen opvoeden is specialistenwerk. Laat het dus over aan een merrie. Zowel op de lange als de korte termijn zal dit het veulen ten goede komen. Dierenartsen raden in de eerste plaats aan om een moederloos veulen te koppelen aan een andere merrie die op dezelfde stal staat (en liefst dezelfde eigenaar toebehoort). Dit biedt zowel administratieve als praktische en medische voordelen. De adoptiemoeder zal bijvoorbeeld betere antistoffen hebben tegen ziekten in de eigen stoeterij, dan wanneer het gaat om een vreemde merrie.

Merries die niet drachtig zijn/waren, kunnen voortaan zeer succesvol hormonaal behandeld worden, zodat ze melk gaan produceren en een veulen kunnen opvoeden. Deze technologie staat sinds enkele jaren goed op punt. Het hormonaal behandelen van een eigen merrie is volgens veel dierenartsen de beste oplossing voor een moederloos veulen.

Databank

Indien de eigenaar van een moederloos veulen geen andere geschikte merries bezit, is onze databank moederloze veulens een zeer goed alternatief om een pleegmerrie te vinden.

» [Klik hier om naar de databank te gaan.](#)

In maart 2015 verloor paardenliefhebber Luc zijn merrie ten gevolge van koliek na de bevalling. Het veulen bleef alleen achter. Via onderstaande link kan u lezen hoe hij via de databank pleegmerrie vond.

» [Klik hier voor het verhaal van Luc.](#)

In dit dossier

Hieronder vindt u een uitgebreide toelichting in samenwerking met dierenartse Katrien Palmers rond het grootbrengen van moederloze veulens. Niet alleen pleegmerries, maar ook andere - minder ideale - oplossingen worden daarin besproken. Hoe u het ook aanpakt: Laat uw moederloos veulen meteen nakijken door een dierenarts.

1. Eerste uren na de geboorte: Dierenarts, biest...

Een veulen komt bijvoorbeeld alleen te staan als de merrie het afwijst, onvoldoende melk produceert of sterft na de geboorte. Maakt u dit als fokker mee contacteer dan altijd zo snel mogelijk een dierenarts. De dierenarts dient het veulen grondig te onderzoeken en via bloedcontrole na te gaan of het over genoeg antistoffen beschikt. Deze antistoffen verkrijgt een veulen dankzij de zogenaamde biestmelk die de merrie twee tot drie dagen lang produceert. Naast de antistoffen die het veulen krijgt heeft biest ook nog andere belangrijke functies. Het is dus cruciaal dat een veulen er in de eerste uren na de geboorte een grote hoeveelheid van te drinken krijgt. Er bestaan verschillende manieren om aan biest te geraken maar raadpleeg altijd een dierenarts alvorens stappen te ondernemen.

Hoe kan ik aan biestmelk geraken?

- Vaak is het na sterfte nog mogelijk om de moeder nog even te melken.
- Biest kan ingevroren worden. Neem dus bij elke geboorte een beetje biest af en vries het in voor noodsituaties.
- Kijk of een bevriende fokker nog biest heeft. Het is aangeraden om biest van eigen stal te nemen aangezien de antistoffen van locatie tot locatie kunnen verschillen.
- Een dierenarts kan een plasmatransfusie uitvoeren en het veulen met antibiotica behandelen.
- In uiterste nood kan u kunstbiest aankopen bij verschillende centra maar de kwaliteit van de eigen moederbiest is altijd het beste.

Terwijl u zoekt naar een oplossing om dit veulen groot te brengen, dient hij ondertussen voldoende melk te krijgen. De eerste dag drinkt het veulen 10% van zijn lichaamsgewicht, wat voor een gemiddeld veulen van 50kg al op 5 liter per dag neerkomt. Vanaf de 2de dag drinkt hij 20% van zijn lichaamsgewicht.

Als u weet dat een normaal veulen gemakkelijk 50 tot 60 keer per dag drinkt bij de merrie, dan is het logisch dat het veulen ook met de hand frequent gevoederd moet worden. Dit dient de eerste weken toch minstens elke 2 uur te gebeuren, omdat de porties anders veel te groot worden, het veulen de melk niet in één keer opdrinkt en het bovendien spijsverteringsproblemen kan krijgen. Het is natuurlijk het beste om een pleegmerrie voor het veulen te zoeken. Zo bent u zeker dat het veulen voldoende te drinken krijgt.

2. Met de hand voederen

Dat het geen cadeau is om een veulen met de hand te voederen en dus zelf op te voeden, is algemeen geweten. Het vergt ongelooflijk veel energie en geduld. De kostprijs van de kunstmelk loopt bovendien al snel op en het veulen wordt later waarschijnlijk een onhandelbare jaarling doordat hij de mens als speelkameraad ziet. Met de hand voederen is helaas soms wel de meest evidente oplossing.

Veulens drinken het gemakkelijkst uit een fles, maar ze kunnen zich ook snel verslikken. Daarom is het van belang om het veulen het hoofd niet te hoog te laten heffen en het gat in de speen niet te groot te maken zodat de melk er niet spontaan uitloopt.

Veulentjes leren echter ook zeer snel om uit een emmer te drinken. Dit vermindert de kans op verslikken. Bovendien gaat het ook sneller en is er hierdoor minder intensief contact nodig.

Na 1 maand kan u dan ruwvoeder introduceren, wat de veulens meestal snel leren eten. Om een mooi uitgegroeid veulen te krijgen is het toch aan te bevelen om hem melk te blijven bijgeven tot hij drie of vier maanden oud is.

3. Opfokbedrijven

In het noorden van Nederland zijn er opfokbedrijven, waar de veulens met de hand of automaten gevoerd worden. Daar groeien ze in groep op. Dit heeft als voordeel dat de veulens toch wat sociaal gedrag aangeleerd krijgen.

4. De ideale oplossing: een pleegmerrie

Ook al lijkt dit erg omslachtig, een pleegmerrie blijft de beste oplossing voor het veulen. Zo wordt het grootgebracht op de meest natuurlijke manier: Het kan zo vaak drinken als het wil, en krijgt ook een levend voorbeeld van hoe een paard zich hoort te gedragen.

Een pleegmerrie aan een moederloos veulen koppelen, kan op verschillende manieren gebeuren:

- Wanneer er een ander veulen geboren wordt, smeert men het moederloze veulen in met de geboortesappen en de nageboorte van het andere veulen. Daarna plaatst men het bij de merrie. Dit heeft echter een variabel succes. Vaak verstoten merries het veulen alsnog omdat ze achteraf toch merken dat het niet het hunne is. Meestal zal een merrie ook onvoldoende melk geven voor 2 veulens.
- Het weesveulen kan ook bij een merrie geplaatst worden die (vroegtijdig) weggehaald werd bij haar eigen veulen en daardoor nog melk geeft. Het slaagpercentage hiervan, is erg afhankelijk van het karakter van de merrie.
- Een moederloos veulen wordt gecombineerd met een merrie die haar eigen veulen verloor.
- Op de "Databank voor moederloze veulens kunnen eigenaars hun moederloze veulens en hun merries die net een veulen verloren hebben, registreren. Op deze manier kunnen beiden eventueel samengebracht worden. Ook dit heeft een variabele slaagkans. Bovendien gebeurt de koppeling best onder professionele begeleiding om ongelukken te voorkomen en de slaagkans te maximaliseren. In de meeste van deze gevallen gaat het veulen mee met de pleegmoeder. Er dienen dan ook duidelijke afspraken gemaakt worden met de eigenaars van de pleegmerrie om conflictsituaties te vermijden (contract, eigendom, verzekeringen,...).

[» Klik hier om naar de "Databank voor moederloze veulens en pleegmerries" te gaan.](#)

Al deze methoden hebben hun voor- en nadelen. Er bestaan verschillende valkuilen en de slaagkansen zijn onvoorspelbaar. Zo speelt het karakter van de pleegmerrie een grote rol en is het een groot voordeel indien zij eerder veulens heeft opgevoed. Dierenartsen raden aan om een moederloos veulen te koppelen aan een andere merrie die op dezelfde stal staat (en liefst dezelfde eigenaar toebehoort). Dit biedt zowel administratieve als praktische en medische voordelen. De adoptie moeder zal bv. betere antistoffen hebben tegen ziekten in de eigen stoeterij, dan wanneer het gaat om een vreemde merrie. Doet u toch beroep op een merrie van een andere eigenaar, maak dan steeds goede afspraken (financieel, termijnen, eigendom, ongevallen, ziekte, ...).

Hormonaal klaarmaken van pleegmerries

Een alternatieve oplossing, waarvan het succes reeds meermaals heeft mogen blijken, is het hormonaal klaarmaken van merries zodat ze kunnen ingezet worden als pleegmoeder. Hiervoor kunnen merries gebruikt worden die in het verleden minimaal één veulen gekregen hebben en die nog steeds normaal hengstig worden.

De merries krijgen een hormonale behandeling, worden frequent gemolken en geven na één week behandeling voldoende melk (vijftal liter) om een veulen te adopteren. Vervolgens zal het veulen er zelf voor zorgen - door frequent te zuigen - dat de merrie gradueel meer melk zal produceren.

Om de adoptie vlot te laten verlopen moeten de merrie en het veulen reeds op voorhand met elkaar kennis maken. Op de dag van de adoptie wordt de geboorte nagebootst door hormonale behandeling en vaginale stimulatie.

Vervolgens worden merrie en veulen voorzichtig bij elkaar geplaatst. Met veel geduld en wat ervaring, verloopt deze procedure meestal zonder problemen, zelfs als de merrie voordien negatief reageerde op het veulen.

In het begin is het echter belangrijk om het veulen nog wat bij te voederen, totdat de merrie voldoende melk geeft en het veulen interesse in het voeder verliest.

Deze methode wordt sinds enkele jaren zeer vaak toegepast. U kan zelf een eigen merrie - of een merrie die u bijvoorbeeld via de databank vond - aanbrengen, maar op verschillende plaatsen staan er ook al merries klaar om uw veulen op te vangen. U kan dit navragen bij uw dierenarts. Soms geven de beschikbare merries reeds melk en kan de adoptie dus meteen doorgaan. Ook kan er een merrie klaargemaakt worden, terwijl het veulen in tussentijd met de hand melk krijgt toegediend. Dit neemt in totaal (incl. adoptie) een kleine 10 dagen in beslag. Dergelijke merries zijn te huur. U neemt ze dan meestal voor het volledige seizoen mee naar huis totdat u het tijd vindt om uw veulen te spenen.

Het grootste nadeel van het hormonaal klaarmaken van een merrie is de kostprijs. Indien u echter de optelsom maakt van de kunstmelk en het nachtwerk dat u er aan spendeert, komt u met een pleegmoeder voordeliger uit. De kostprijs kan verminderd worden indien u de techniek laat toepassen op een eigen merrie (als ze ooit een veulen heeft gehad).